



SMÅFÖRETAGS BAROMETERN

Kronobergs län

Juni 2019

Ett samarbete mellan:

företagarna

Sparbankernas
Riksförbund



Swedbank



Innehåll

Om Småföretagsbarometern	2
<i>Nettotal och konjunkturindikatorn</i>	2
Sammanfattning av konjunkturläget i Kronobergs län	3
Det ekonomiska läget och näringslivet i Kronobergs län	4
<i>Näringslivet i Kronobergs län</i>	4
Småföretagsbarometern – Kronobergs län	6
<i>Konjunkturindikatorn</i>	6
<i>Sysselsättning</i>	8
<i>Orderingång</i>	9
<i>Tackat nej till order</i>	9
<i>Omsättning</i>	11
<i>Lönsamhetsutvecklingen</i>	12
<i>Företagens prisförväntningar</i>	12
Expansionsutsikter och hinder för expansion	13
Slutsatser och policyförslag	16

Om Småföretagsbarometern

Småföretagsbarometern är i första hand en konjunkturenkät som redovisar hur Sveriges småföretag uppfattar det ekonomiska läget och deras förväntningar om utvecklingen de kommande tolv månaderna. Underlaget utgörs av intervjuer med företagare som har minst 1 och högst 49 anställda. Det är alltså företagarnas personliga uppfattning om konjunkturläget som kommer till uttryck i den redovisade indikatorn för konjunkturen.

Småföretagsbarometern är Sveriges största konjunkturundersökning inriktad speciellt på småföretagskonjunkturen och har genomförts sedan 1985. Undersökningen omfattar 4 000 företagare inom det privata näringslivet med 1-49 anställda. Urvalet motsvarar totalt över 473 000 privata företag fördelade över hela landet. Storleken på urvalet och antalet respondenter gör att svaren kan delas upp så att vi kan mäta skillnader i konjunkturuppfattning hos Sveriges småföretag i samtliga län.

Småföretagsbarometern produceras i samverkan mellan Företagarna, Sparbankernas Riksförbund och Swedbank. Vid genomförandet av intervjuerna har Novus medverkat. Det är vår förhoppning att Småföretagsbarometern på ett positivt sätt ska bidra till att öka kunskapen om och förståelsen för de små och växande företagens betydelse för den svenska ekonomin.

företagarna

Sparbankernas
Riksförbund



Swedbank



Nettotal och konjunkturindikatorn

För att underlätta snabba svar ställs frågorna så att de kan besvaras utan hjälp av bokföring och statistik.

- a) Ja/nej
- b) Större, oförändrad eller mindre

Småföretagsbarometerens konjunkturindikator arbetar med **nettotal** där svaren räknas om till procentandelar. Skillnaden mellan procentandelen positiva svar och procentandelen negativa svar benämns nettotal. Ett värde mindre än 0 betyder kontraktion, medan ett värde över 0 betyder expansion. Nettotalet visar alltså hur snabbt tillväxten förändras, snarare än en absolut nivå

Sedan adderas nettotalet för *sysselsättning, orderingång och omsättning*. Summan av dessa nettotal bildar småföretagens **konjunkturindikator**.

Sammanfattning av konjunkturläget i Kronobergs län

- **Konjunkturen för småföretagen** är fortsatt god i länet, men med en vikande tillväxttakt i samtliga delfaktorer har länets konjunkturindikator minskat jämfört med fjolårets rapport. Trots en avmattad tillväxttakt är konjunkturindikatorn högre än riksgenomsnittet. Under det kommande året förväntar sig dock företagen att konjunkturen ska gå ner ytterligare.
- **Sysselsättningstillväxten** i Kronoberg har mattats av under året som gått och utvecklingen i länet har varit något svagare än för riket som helhet. Förväntningarna inför de kommande tolv månaderna är dock optimistiska.
- **Orderingången** för länets småföretag har haft en lägre tillväxttakt under det senaste året, men ligger fortsatt över riksgenomsnittets utveckling. Företagen förväntar sig att tillväxten i orderingången ska minska även under det närmaste året.
- **Omsättningstillväxten** i Kronobergs län är fortsatt på en god nivå, men tillväxttakten har avtagit jämfört med i fjol. Dessutom blev fjolårets förväntningar inte så höga som företagen då trodde. Företagen har nu reviderat ned sina förväntningar inför det kommande året.
- **Tillväxten av lönsamheten** i Kronoberg läns företag har varit mycket god och nära hälften av företagen har haft en ökad omsättning. På ett års sikt förväntas dock tillväxttakten i Kronoberg gå ner.
- Företagen i Kronobergs län upplever de starkaste expansionsmöjligheterna i landet och 80 procent av dem upplever att de har **goda utsikter att expandera på sikt**.
- Brist på lämplig arbetskraft är det enskilt **största tillväxthindret** som Kronobergs småföretag upplever. Även politisk oförutsägbarhet och tuff konkurrens är hinder för företagen i länet.

Konjunkturutvecklingen i Sverige och näringslivet i Kronobergs län

Konjunkturen hos Sveriges småföretag med 1–49 anställda har försvagats under det senaste året. Den samlade konjunkturindikatorn i Småföretagsbarometern 2019 sjönk till 61 jämfört med 69 förra året och är därmed långt under det historiska snittet på 76. Det är dessutom en påtagligt svagare konjunktur än vad företagarna förväntade sig förra året. Företagens högt ställda förväntningar har alltså inte införlivats under året, vilket också förklarar varför företagen nu ytterligare reviderat ned förväntningarna inför de kommande tolv månaderna. Det är framför allt sysselsättningen som ökat långsammare än förväntat. Även orderingång och omsättning har utvecklats svagare. En trolig förklaring till att tillväxttakten avtagit under året är, liksom tidigare år, att många småföretag redan har nått sina kapacitetstak. Svårigheter att hitta personal med rätt kompetens och höga kostnader för att ha anställda är exempel på utmaningar som gör det svårt för företag att expandera och att på kort tid anpassa och förändra produktionstakten.

Det är andra året i rad som konjunkturindikatorn minskar och den är nu på lägsta nivån sedan 2013, det vill säga efterdyningarna av eurokrisen. Småföretagen upplever trots det en relativt god tillväxt även om konjunkturtoppen har passerats.

Näringslivet i Kronobergs län

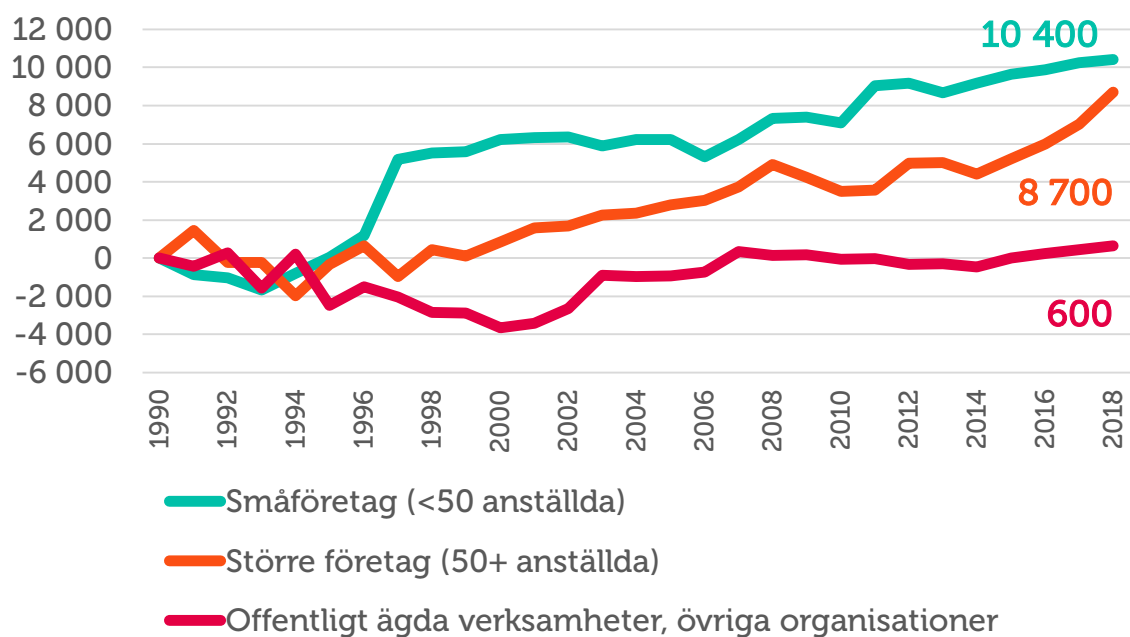
Näringslivet i Kronobergs består av företag verksamma inom olika verksamheter. De västra delarna av länet, ofta refererat till som Gnosjöregionen, präglas av en stark företagarkultur. En stor del av företagen är verksamma som underleverantörer inom tillverknings- och tjänstesektorn. Skogsindustrin har alltid varit en viktig näring och de gröna näringarna har stor betydelse i regionen med goda förutsättningar för livsmedelsproduktion. Länet karaktäriseras av en relativt expansiv utveckling i residensstaden Växjö där även Linnéuniversitet och länssjukhuset finns. Övriga delar av länet har en betydligt svagare utveckling med befolkningsminskning och högre arbetslöshet som följd.

Kronobergs län är ett viktigt genomfartslän och korsas av E4:an. Även järnvägen är mycket viktig som genomfartsfunktion.

Den lokala näringslivspolitikerna behöver verka för att få fler nya företag att etablera sig i regionen, även generations- och ägarskifte i befintliga företag är viktigt för näringslivsdynamiken.

Figur 1 visar att det är de mindre, växande företagen som står för sysselsättningstillväxten i Kronobergs län.

Figur 1 Tillväxt av jobb i Kronoberg län sedan 1990 (källa: SCB)¹



¹ Arbetsställen utan anställda räknas som 1 jobb. Sektorn jordbruk, skogsbruk & fiske, samt juridiska former så som bostadsrättsföreningar, kommuner och dödsbon exkluderas

Småföretagsbarometern – Kronobergs län

Konjunkturindikatorn

Konjunkturen beskriver den makroekonomiska utvecklingen, alltså det allmänna ekonomiska läget i en ekonomi. Framförallt omfattar begreppet arbetslöshet, inflation och tillväxt. När man talar om konjunktur brukar man tala om hög- eller lågkonjunktur beroende på konjunkturcykeln. En konjunkturcykel är vanligtvis mellan tre till åtta år.

Högkonjunktur är när näringslivet har fullt upp med att producera och leverera varor eller tjänster. Det betyder att arbetslösheten är låg och att investeringarna ökar.

Lågkonjunktur är när efterfrågan på varor och tjänster är mindre än det som produceras. När företagen upplever minskad efterfråga på varor eller tjänster, kan de tvingas dra ner på personal och avstå nyinvesteringar. Det betyder att arbetslösheten ökar och investeringar minskar.

I Småföretagsbarometern redovisar vi Kronoberg läns utveckling vad gäller sysselsättning, orderingång och omsättning för att få en bild över konjunkturläget i länet. Genom att addera nettotalen för dessa tre faktorer får vi konjunkturindikatorn för småföretagen i Kronobergs län. I årets mätning är konjunkturläget fortsatt gott i länet, men med en vikande tillväxttakt i samtliga delfaktorer har länets konjunkturindikator minskat jämfört med fjolårets rapport. Kronoberg har under de senaste tolv månaderna nått en konjunkturindikator på nettotalet 68, vilket alltså är lägre än fjolårets 95. Riksgenomsnittet i årets Småföretagsbarometer är nettotalet 61. Utfallet av konjunkturutvecklingen för företagen i länet infriades därmed inte, då företagen i fjolårets rapport förväntade sig en fortsatt ökad tillväxttakt.

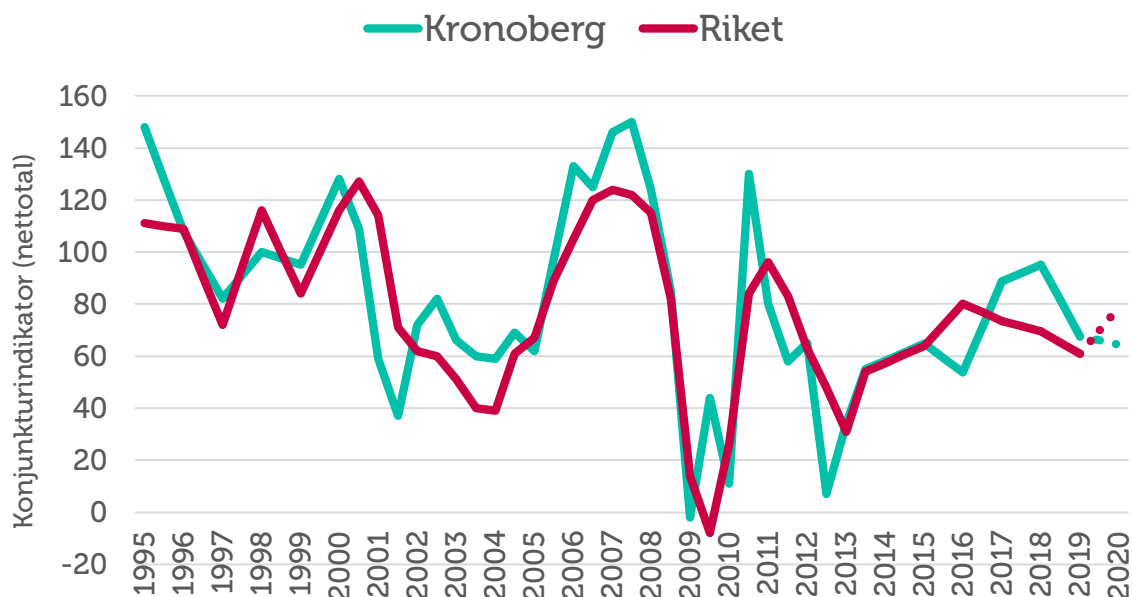
Sammantaget kan det konstateras att konjunkturen för småföretagen i Kronobergs län försämrades dramatiskt 2008- 2009. Från att år 2007 nådde ett värde på 150, bottnade index hösten 2009 med ett värde på -2. Efter en andra svacka 2011-2012 är botten passerad och tillväxttakten är fortsatt positiv. Företagen har emellertid reviderat ner sina förväntningar på det kommande året, med ett prognosticerat nettotal om 64.



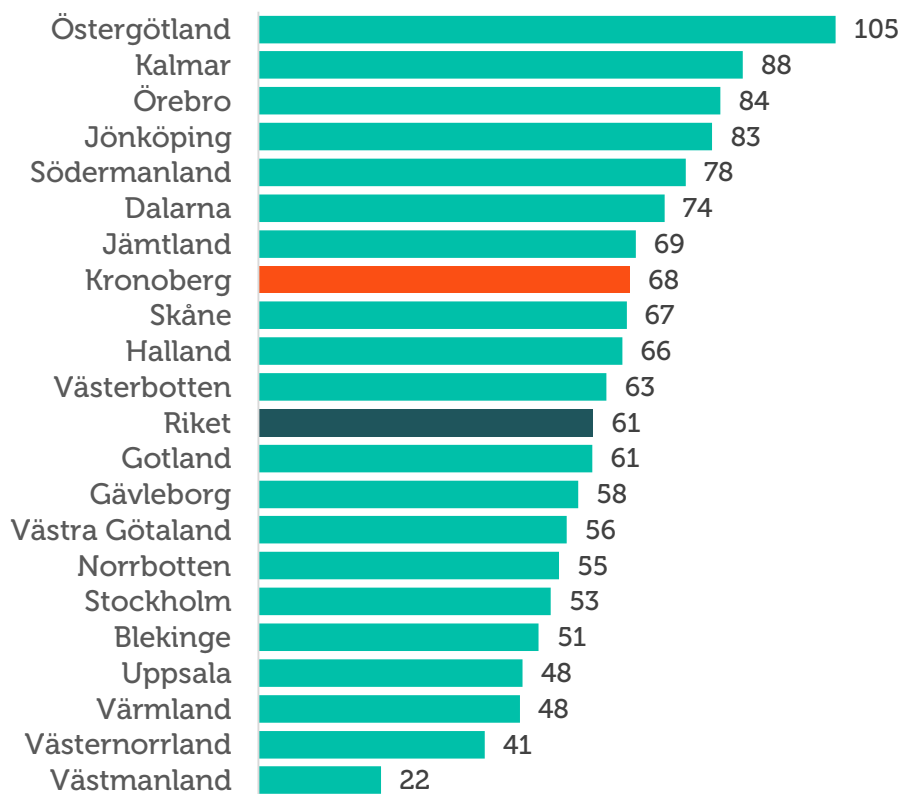
Johnny Lindman
Vd Ambrion

Som företagare känner jag definitivt igen mig gällande konjunkturen i Kronoberg. Jag upplever att sysselsättningen och orderläget har ökat hos de flesta företagen i min närhet, det som är roligt är också att de flesta företagarevisarna visar en bättre lönsamhet. Ett problem som vi alla känner är bl.a. brist på bostäder och att få tag på rätt arbetskraft vilket medför att det kan bli svårt för en del företag att expandera i den takt som krävs.

Figur 2 Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, ordergång och omsättning (nettotal) i Kronobergs län och riket 1995-2019



Figur 3 Länsfördelning runt riksgenomsnittet av sammanlagd konjunkturindikator (nettotal) 2019



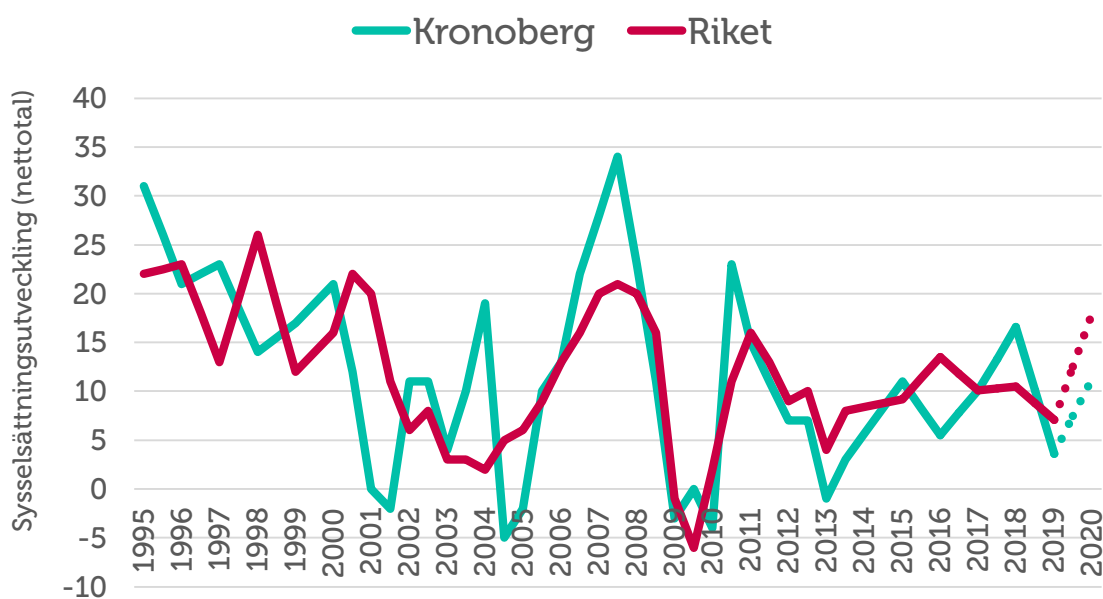
Sysselsättning

Sysselsättning mäter hur många som har jobb. Att vara i arbete kan vara som anställd, egen företagare eller att på annat sätt arbeta heltid eller deltid. Ett nettotal över noll betyder att andelen företag som ökat sysselsättningen är större än andelen företag som minskat sysselsättningen. Det innebär alltså att sysselsättningen totalt sett ökar i landets småföretag.

Sysselsättningsstillväxten i Kronoberg har gått ner under året som passerat och tillväxttakten ligger nu på nettotalet 4. Detta är 13 indexenheter lägre än i fjol då nettotalet var 17. Av länets företag har 16 procent ökat personalstyrkan samtidigt som tolv procent minskat den. Även riksgenomsnittet har mattats av men placerar sig med nettotalet 7 på en något högre nivå. Tillväxttakten i länets sysselsättningsutveckling blev därmed betydligt lägre än vad företagen förväntade sig. Den höga andel företag som i fjol trodde att de skulle kunna anställa fler har inte kunnat möta dessa förväntningar, vilket sannolikt beror på att företagen haft svårt att hitta personal med den kompetens som efterfrågats.

Förväntningarna inför de kommande tolv månaderna är dock positiva och företagen i Kronoberg tror på en ökad tillväxttakt, se figur 4.

Figur 4 Sysselsättningsutvecklingen (netttotal) i Kronobergs län och riket 1995-2019

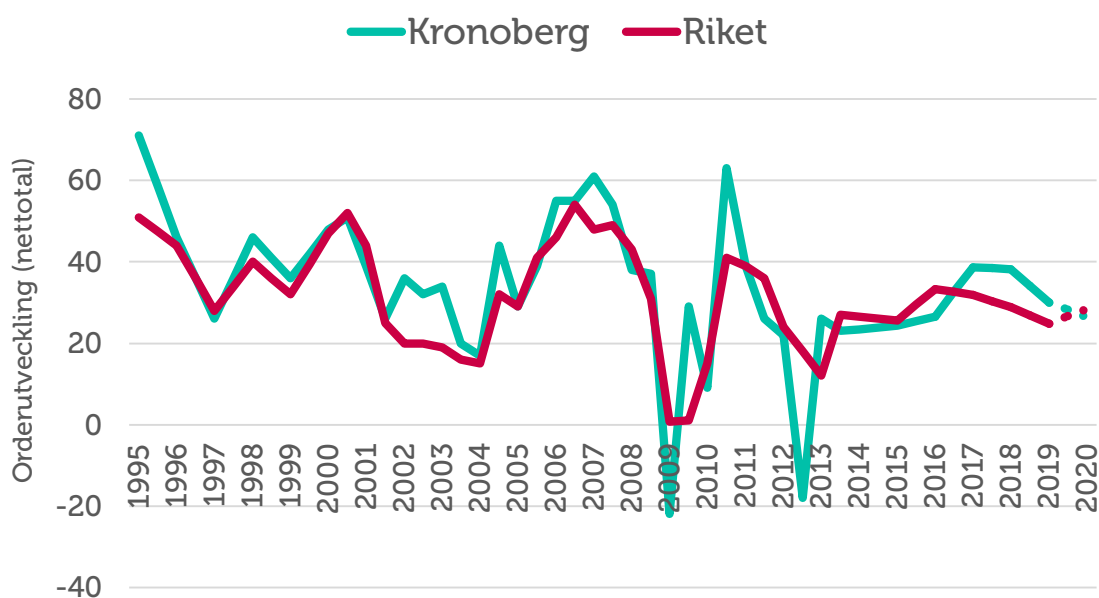


Orderingång

Med **orderingång** menas vanligtvis de beställningar som erhållits under en viss period. Eftersom själva antalet beställningar inte är särskilt informativt mäts orderingång som hur det totala värdet avseende orderingången, eller antal uppdrag, förändrats under tidsperioden.

Orderingången för länets småföretag har sett en lägre tillväxttakt under det senaste året, men ligger fortsatt över riksgenomsnittets utveckling. Orderingången har ökat hos 46 procent av företagen samtidigt som den har minskat hos 16 procent under de senaste tolv månaderna. Detta resulterar i ett sammanvägt netttotal på 30, jämfört med fjolårets 38. Företagen förväntar sig dessutom att tillväxten i orderingången ska fortsätta mattas av under det kommande året. Nettotalet beräknas minska till 26. Företagens förväntningar har reviderats ner och ligger på en lägre nivå jämfört med fjolårets rapport.

Figur 5 Orderutveckling (netttotal) i Kronobergs län och riket 1995-2019



Niclas Rimsby
Kontorschef Swedbank Växjö

Det är glädjande att se att hela 80 procent av Kronobergs företagare ser sina expansionsmöjligheter som goda och ligger därmed i topp bland rikets resultat. Den positiva bilden stämmer överens med det vi ser med högt tryck i affären och marknaden och vi ser fram emot att vara en del av fler spännande investeringar framåt.

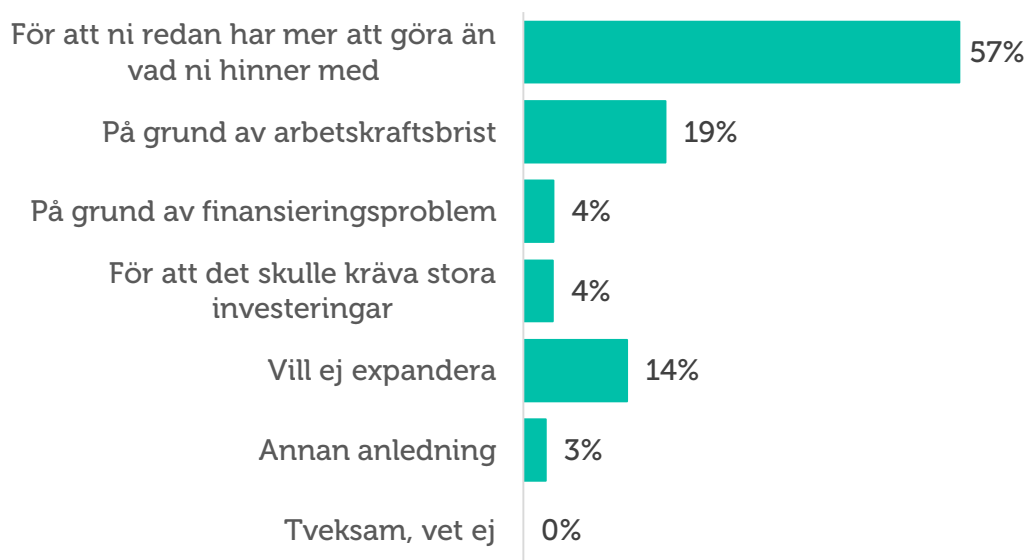
Tackat nej till order

När tiden inte räcker till, om finansiering till nödvändiga investeringar och personal saknas, kan många företag behöva tacka nej till order. Av samtliga småföretag i länet har 40 procent tvingats tacka nej till order, vilket är i nivå med riksgenomsnittet. I länet är det dock en ökning med fem procentenheter jämfört med i fjol.

Huvudorsaken till att företagen i Kronobergs län tvingats tacka nej till order är att de redan har mer att göra än vad de hinner med. Detta har fler än hälften (57 procent) av företagen i länet angett. Det är en lägre andel än i fjol och jämfört med riksgenomsnittet på 56 procent ser vi att kapacitetsbristen är densamma i länet som för riket som helhet.

Arbetskraftsbristen, exempelvis kompetens- och matchningsproblem, är fortsatt betydande i länet. Resultaten visar att företagen särskilt behöver möta kapacitets- och arbetskraftsbristen för att upprätthålla den goda konjunkturutvecklingen och nå fortsatta framgångar för att skapa jobb och välfärd.

Figur 6 Huvudorsaken till att företag har tackat nej till order under de senaste 12 månaderna



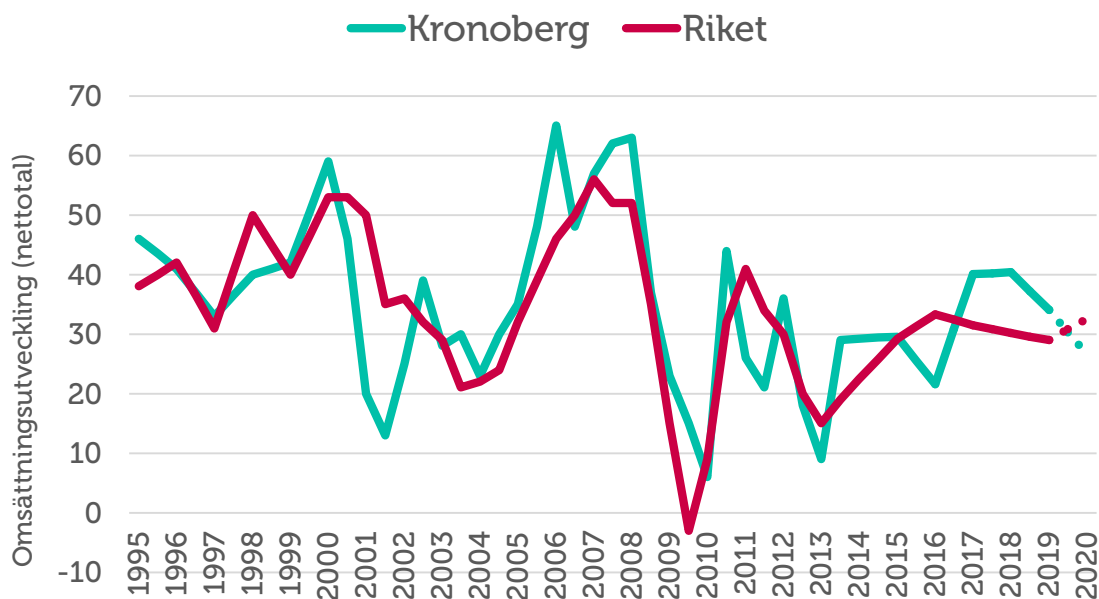
Omsättning

Ett företags **omsättning** är likvärdigt med dess sammanlagda intäkter från sålda varor och utförda tjänster under en viss period. Förändringar i omsättningen jämfört med föregående period används ofta för att indikera företagets tillväxt.

Omsättningstillväxten i Kronobergs län är fortsatt på en god nivå, men tillväxttakten har mattats av jämfört med i fjol. Av företagen i länet har 49 procent haft en ökad omsättning de senaste tolv månaderna samtidigt som 16 procent haft en minskad omsättning. Nettotalet är därmed 34, jämfört med riksgenomsnittet som har avtagit marginellt sedan i fjol till en nivå på nettotalet 29.

Fjölårets försiktiga förväntningar på marginellt ökad tillväxttakt infriades därmed inte. Företagen har nu reviderat ner sina förväntningar inför det kommande året och tror på en fortsatt avmattad tillväxttakt till nettotalet 27.

Figur 7 Omsättningsutveckling (netttotal) i Kronobergs län och riket 1995-2019

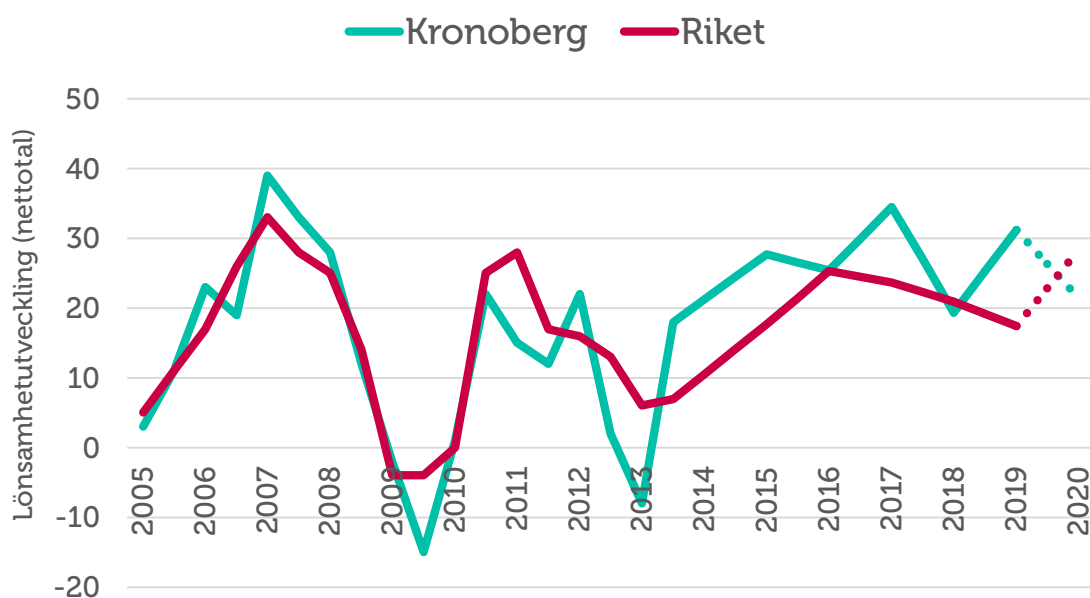


Lönsamhetsutvecklingen

Företagens möjligheter att växa genom investeringar och nyanställningar hänger delvis ihop med lönsamhetsutvecklingen. De tämligen dramatiska rörelserna i lönsamheten avspeglar framförallt hur småföretagen påverkas av den internationella konjunkturen men också av svängningar i den inhemska ekonomin. I årets Småföretagsbarometer redovisar företagen i Kronoberg län en mycket god lönsamhetstillväxt. Nära hälften av företagen har ökat omsättningen medan 17 procent har minskat den. Detta resulterar i ett nettotal på 31, vilket innebär att tillväxttakten ökat jämfört med i fjol då nettotalet var 19. Motsvarande nettotal för riket som helhet i årets rapport är 17.

Utfallet blev därmed på den nivå som företagen förväntade sig i fjolårets rapport. På ett års sikt förväntas tillväxttakten i Kronobergs län dock att gå ner till nettotal 21.

Figur 8 Lönsamhetsutveckling (netttotal) i Kronobergs län och riket 2005-2019



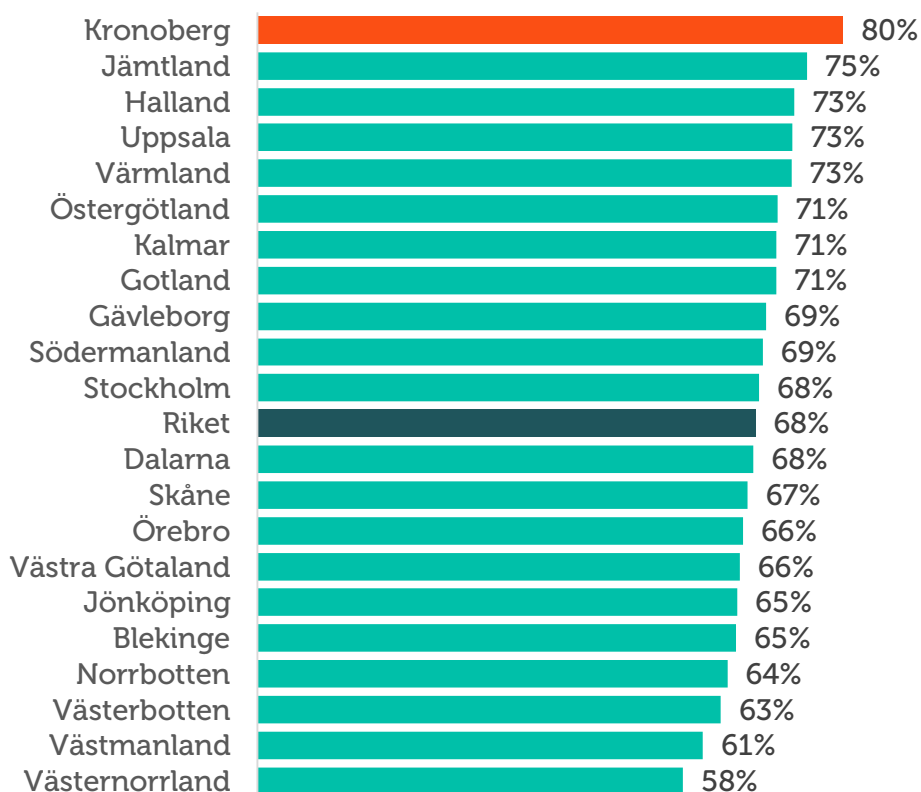
Företagens prisförväntningar

Av länets småföretag förväntar sig 37 procent höjda försäljningspriser under det kommande året. Företagen i Kronobergs förväntningar gällande prisutvecklingen skiljer sig något från som riket i helhet, där 40 procent av företagen uppger att de förväntar höja priserna under det kommande året. Samtidigt som de flesta företag tror på ökade eller oförändrade försäljningspriser finns det företag som räknar med minskade försäljningspriser. I Kronoberg är denna andel densamma som för riksgenomsnittet, det vill säga sex procent.

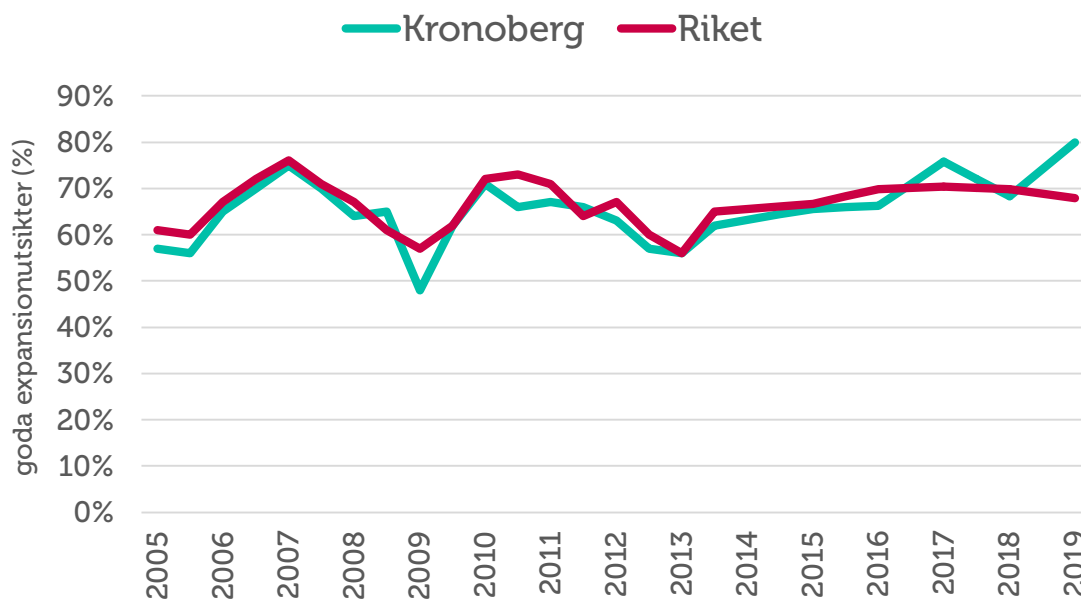
Expansionsutsikter och hinder för expansion

I Kronobergs län ser företagen störst expansionsmöjligheter jämfört med samtliga län i landet, se figur 9. Av företagen i länet anser 80 procent av företagen i länet att de har goda utsikter att expandera på sikt, vilket är en större andel än i fjolårets mätning då motsvarande andel var 68 procent. Omkring nio av tio företag vill växa.

Figur 9 Företagens expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) per län och i riket 2019



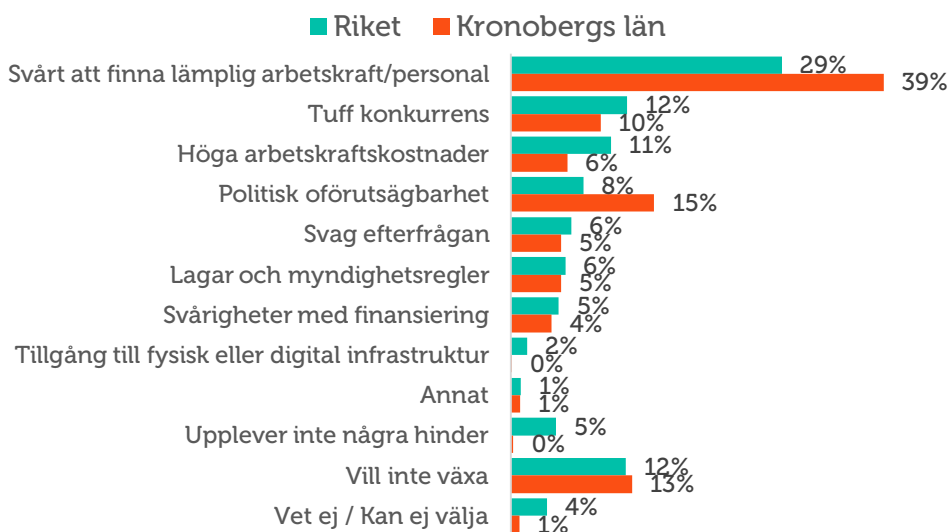
Figur 10 Expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) i Kronobergs län och riket 2005-2019



Brist på lämplig arbetskraft är fortsatt det enskilt största tillväxthindret som Kronobergs småföretag upplever. Andelen företag som uppger detta har dessutom ökat sedan i fjol, från 28 till 39 procent. Motsvarande andel för riksgenomsnittet är i år 29 procent. Det finns flera orsaker till rekryteringssvårigheterna. Men i dagens konjunkturläge är det inte för höga lönekrav eller kostnaden för att anställa som skapar de största problemen. De största utmaningarna ligger i att företagen inte hittar personer med rätt utbildning och erfarenhet.

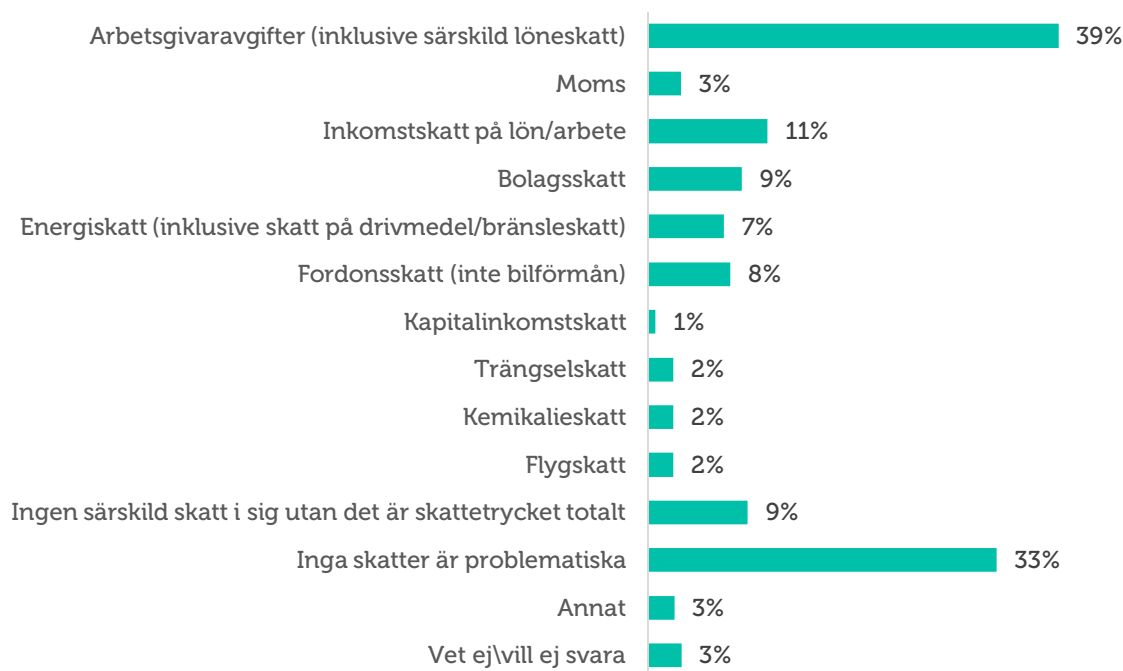
Dessutom upplevs politisk oförutsägbarhet som ett mer betydande hinder för företagen i länet än för riket som helhet. Även tuff konkurrens ligger fortsatt i toppen bland upplevda tillväxthinder.

Figur 11 Tillväxthinder enligt företagen i Kronobergs län och i riket 2019 (procent)



På skatteområdet (Figur 12) ser vi att det framförallt är arbetsgivaravgifterna som upplevs som ett hinder för att utveckla företaget. Inkomstskatt och bolagsskatt anses dock i mindre grad utgöra ett hinder för tillväxten i företaget. Vart tredje företag anser inte att skatter utgör ett hinder för utvecklingen av företaget.

Figur 12 Om det finns skatter som du upplever utgör hinder för er att driva ert företag på önskat sätt, vilka skatter anser ni det i så fall vara?



Slutsatser

Konjunkturen hos Sveriges småföretag med 1–49 anställda har försvagats under det senaste året. Den samlade konjunkturindikatorn i Småföretagsbarometern 2019 sjönk till 61 jämfört med 69 förra året och är därmed långt under det historiska snittet på 76. Det är dessutom en påtagligt svagare konjunktur än vad företagarna förväntade sig förra året. De främsta orsakerna till nedgången jämfört med föregående undersökning är en svagare ökning i företagets orderingång följt av sysselsättning och omsättning. Småföretagen upplever alltså fortsatt en relativt god tillväxt även om konjunkturtoppen har passerats.

I årets mätning är konjunkturläget fortsatt gott i Kronobergs län, men med en vikande tillväxttakt i samtliga delfaktorer har länets konjunkturindikator minskat jämfört med fjolårets rapport. Kronoberg har under de senaste tolv månaderna nått en konjunkturindikator på nettotalet 68, vilket alltså är lägre än fjolårets 95. Utfallet av konjunkturutvecklingen för företagen i länet infriades därmed inte, då företagen i fjolårets rapport förväntade sig en fortsatt ökad tillväxttakt.

De främsta hindren för företagets tillväxt är svårigheterna med att hitta lämplig kompetens, politisk oförutsägbarhet och tuff konkurrens. Många företag upplever att det är svårt att hinna med och i Kronoberg har fyra av tio företag tackat nej till order under det senaste året. De främsta skälen till varför företagen tackat nej till order är återigen kapacitetsbrist och svårigheterna med att hitta arbetskraft med rätt kompetens.

Oavsett konjunkturläge är förutsägbara villkor som underlättar och stödjer företagande avgörande för Sveriges långsiktiga konkurrenskraft. Småföretagsbarometern 2019 visar att reformer skulle ha stor betydelse, framförallt inom tre områden.

Säkra småföretagens tillgång till kompetens

Småföretagens svårigheter att hitta arbetskraft med rätt kompetens är utbredd och hämmar deras expansionsmöjligheter. Kvaliteten i det svenska utbildningssystemet behöver säkras och bli mer anpassat efter arbetsmarknadens efterfrågan. Detta i kombination med förenklade anställningsregler kan förbättra matchningen mellan arbetssökande och lediga platser.

Sänk kostnaden att anställa och underlätta rekrytering

Många företag upplever att kostnaderna att anställa är för höga. Fler vägar in i arbetslivet behövs för de grupper som idag står utanför arbetsmarknaden. Förenkla regelverket vid nyanställningar och en översyn av lagen om anställningsskydd (LAS).

Öka incitamenten att starta företag

Många svenskar funderar på att starta företag men det är betydligt färre som tar steget fullt ut. En bidragande faktor är att socialförsäkringssystemet är mer anpassat för anställda än för företagare. En översyn av socialförsäkringssystemet behövs för att öka incitamentet att starta företag. Fler skulle sannolikt våga förverkliga sina affärsidéer om balansen mellan risk och avkastning förbättrades.